

них договорів Договір про ЄС заснував свою власну самостійну правову систему (Акопова І. Г., Водолагин С. В., Толстопятенко Г. П., Энтин Л. М. (отв. ред.). Суд Европейских сообществ. Избранные решения. М.: Норма, 2001. – С. 1-23, 111-120, 305-309.).

Сурілова О. О.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНА РЕСУРСІВ НАДР В ЄС

Поступове згортання видобувної промисловості у Європі спостерігається протягом останніх 20-30 років і вже на кінець ХХ ст. у більшості розвинених країн ЄС майже всі гірничі об'єкти були виведені з експлуатації. Причини цих процесів полягають не лише в природному скороченні обсягів доступних мінеральних ресурсів, а й у діях ЄС, спрямованих, з одного боку, на зменшення частки держави у розбудові мінерально-сировинного комплексу, а з іншого – на запровадження дедалі жорсткіших екологічних вимог до промислового виробництва взагалі та гірничого зокрема (Мінерально-сировинна стратегія Європейського Союзу. //Концептуальні засади // Національний інститут стратегічних досліджень науково-аналітичний щоквартальний збірник № 1(6), 2008. –С.74-82. –С. 74.).

Однак в останні роки політика ЄС в цій галузі зазнала значних змін. 4 січня 2004 року Європейська дослідницька Консультативна рада (European Research Advisory Board, EURAB) означила поняття «Європейські технологічні платформи» (ЄТП) як одну із найважливіших ініціатив, спрямованих на зміцнення потенціалу Європи шляхом інновацій (Див. детальніше <http://cordis.europa.eu/technology-platforms>). Однією із основних цілей діяльності ЄТП є розробка економічно обґрунтованих програм наукових досліджень та швидке впровадження наукових результатів у практику. Загалом було створено 36 ЄТП, серед яких платформа «стале використання мінеральних ресурсів», направлена на відродження галузі.

Мінеральні ресурси мають вирішальне значення для конкурентоспроможності та впровадження інновацій в європейську економіку. Гірничодобувна промисловість, включаючи виробників і споживачів промислових мінералів і металів, агрегатів і декоративних або мірних каменів, нафти, газу, їх похідних, а також вугілля та продуктів їх переробки, забезпечує життєво важливий внесок в економіку Європи та забезпечення її соціального благополуччя. Через велику різноманітність корисних копалин та їх похідних продуктів вони є необхідними для задоволення наших потреб практично у всіх аспектах життя (Стале використання мінеральних ресурсів (ETP SMR [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://cordis.europa.eu/technologyplatforms>).

Для забезпечення сталого розвитку ЄС важливо забезпечення власними мінеральними ресурсами, розбудова гірничо-видобувного комплексу на основі новітніх екологічно сприятливих технологій. Лідером цього процесу є скандинавські країни, які переживають гірничо-видобувний бум, заснований на визначних ресурсах родовищ металевих руд в цьому регіоні – залізних, нікелевих, цинкових, алюмінієвих, платинових, мідних. Є навіть родовища діамантів. Регіон є європейським лідером в цьому секторі, чому сприяють наявність інфраструктури, передових наукових технологій, кваліфікованої робочої сили (Report on resources for the steel industry prepared by ESTEP's WG4 <ftp://ftp.cordis.europa.eu/>)

Подальший розвиток комплексу має здійснюватися на основі вертикальної інтеграції металургійної промисловості та гірничовидобувного комплексу, адже у світі ця модель є найбільш поширеною. На вирішення цієї задачі направлена платформа «Сталь», яка насамперед направлена на вирішення таких проблем як: (1) вплив глобалізації та світової конкуренції, (2) зростання населення, (3) урбанізація, (4) виснаження деяких природних ресурсів та (5) зміни клімату. Для підтримки своєї конкурентоспроможності Європейська сталеливарна промисловість має спрямовувати свої зусилля на задоволення складних комбінованих цілей при повній екологічній безпеці виробництва і високих темпах економічного зростання.

Необхідно запровадження комплексних екологобезпечних економічно обґрунтованих підходів, які забезпечать економію енергетичних ресурсів, комплексну невибіркову розробку родовищ з максимально можливим вилученням корисного компоненту, а також мінімалізацію негативних екологічних наслідків, таких як забруднення вод, атмосферного повітря, земель, руйнування ландшафтів. З цією метою має бути розроблена ефективна екологічна політика, спрямована на охорону життя і здоров'я людей, природних ресурсів, шляхом введення в дію відповідного законодавства, запровадження економічних і адміністративних інструментів та механізмів охорони навколишнього середовища – екологічної стандартизації, оцінки впливу на навколишнє середовище, ліцензування промислової діяльності, екологічного менеджменту, екологічного оподаткування, плати за забруднення.

Першим кроком в цьому напрямі є вироблення мінерально-сировинної ініціативи Європейського Союзу – MCI (TAIEX workshop on Sustainable Mineral Resources. Ljubljana, Slovenia, December 10-11, 2007 // <http://www.geo-zs.si/TAIEX/taidx.html>), завданнями якої є налагодження постійного постачання мінеральної сировини з родовищ, розташованих на території ЄС; впровадження постійного і прозорого постачання сировини з третіх країн, у тому числі країн, що розвиваються; забезпечення ефективного невиснажливого використання мінеральних ресурсів; запровадження науково-технічних розробок у гірничо-видобувній сфері; забезпечення прав громадськості на отримання інформації і участь в процесі прийняття

рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються доквілля. Щодо України, то в нашій державі був прийнятий закон Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року. Мета Програми повною мірою відповідає сучасним європейським принципам сталого розвитку – забезпечення нагальних потреб у мінеральних ресурсах без ризику позбавлення майбутніх поколінь у забезпеченні їх потреб. Проблема розвитку мінерально-сировинної бази України, як матеріальної основи зростання національної економіки, потребує зваженого системного підходу, оптимальним варіантом якого є збалансоване використання ресурсів держави і приватного бізнесу та запровадження інноваційно-інвестиційного механізму надрокористування.

Кудін С.В.

*Академія праці і соціальних відносин ФПУ,
доцент кафедри теорії, історії держави і права та конституційно-правових
дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент*

ПРОСТОРОВІ ТА ЧАСОВІ МЕЖІ ІСТОРИЧНО-ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Ф.І. ЛЕОНТОВИЧА ТА М. Ф. ВЛАДИМИРСЬКОГО-БУДАНОВА

Порівняльна історія права є одним із перспективних напрямів розвитку сучасної вітчизняної юридичної науки. В умовах розвитку постнекласичної науки, становлення полілогу культур, цивілізацій, регіонів, виникає потреба у якісно новому вирішенні ряду важливих епістемологічних проблем порівняльної історії права. Одними з них є питання щодо характеру взаємозв'язку філософських категорій «простір» і «час» та історично-порівняльних правових досліджень. Разом з тим, дане питання може бути позитивно вирішене лише з урахуванням досвіду таких досліджень у минулому. Закономірно, що слід звернутись до наукової спадщини Ф.І. Леонтовича та М. Ф. Владимирського-Буданова.

Аналіз предметності перших досліджень Ф.І. Леонтовича (60-ті роки): порівняльне вивчення Руської Правди, Полицького Статуту, пам'яток південно-західних слов'ян, хорвато-далматського законодавства, порівняння інститутів руського та литовсько-руського права та ін. – свідчить про зацікавленість порівняльною історією слов'янського права. Разом з тим, у кінці 60-х років XIX ст. вчений підкреслює можливість вивчати вітчизняне право паралельно з правом народів не слов'янського походження. Причину такого застосування вказаного методу він пояснює наявністю у всіх народів явищ, що відрізнялись загальнолюдським характером (Леонтович Ф. И. История русского права. 1869, с.54). Тому закономірним виглядає прагнення Ф.І. Леонтовича вже з кінця 70-х років перенести акценти з порівняльного вивчення суто слов'янського права на дослідження правового устрою не слов'янських народів. Наприклад, до